

O‘ZBEKISTONNING TASHQI SAVDO SIYOSATI VA UNI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI

Alimurodov Temur Bahodir o‘g‘li

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti magistranti

ANNOTATSIYA

Mazkur maqolada O‘zbekiston Respublikasining tashqi savdo siyosati va uni takomillashtirish masalalariga qaratilgan tadqiqotlar bayoni keltirilgan. Unda yurtimizning tashqi savdo siyosati va uni takomillashtirish masalalarini jalb etish va xalqaro standartlarga javob beradigan raqobatbardosh tovarlar va xizmatlarni ishlab chiqarish uchun qulay muhit yaratishning ahamiyati, afzalligi va amalga oshirish bosqichlari, shuningdek xalqaro savdoni rivojlantirish jarayonida yuzaga keladigan muommolar bilan bog‘liq munosabatlarni vujudga kelishi va unga qarshi choratadbirlarning zarurligiga oid me‘yoriy hujjatlarni talabga muvofiqligi bo‘yicha ilmiy va amaliy taklif hamda tavsiyalar berilgan.

Kalit so‘zlar: Xalqaro savdo, import, eksport, reeksport, bojxona siyoti, ta‘rif usullar, nota‘rif usullar, xalqaro standartlar, tashqi iqtisodiy faoliyat.

FOREIGN TRADE POLICY OF UZBEKISTAN AND ISSUES OF ITS IMPROVEMENT

ABSTRACT

This article presents a statement of research aimed at the foreign trade policy of the Republic of Uzbekistan and its improvement. In it, the importance, advantages and stages of implementation of the foreign trade policy of our country and the issues of its improvement, and the creation of a favorable environment for the production of competitive goods and services that meet international standards, as well as the emergence of relations related to the problems that arise in the process of international trade development and Scientific and practical proposals and recommendations were given on compliance with the requirements of regulatory documents regarding the necessity of measures against it.

Keywords:

International trade, import, export, re-export, customs ink, descriptive methods, non-descriptive methods, international standards, foreign economic activity.

KIRISH

Mamlakatimizda olib borilayotgan islohotlar xorijiy davlatlar bilan savdo aloqalarining jadal o'sishiga xizmat qilmoqda. Xususan, mamlakatning eksport salohiyatini oshirish bo'yicha qabul qilingan qarorlar mahalliy kompaniyalarga tashqi bozorlarda ko'proq tajriba orttirishga imkon beradi. Pirovardida ular jahon savdosida raqobatdosh ustunlikka ega bo'ladi.

Bugungi kunda O'zbekiston, jahonning 170 dan ortiq mamlakatlari bilan savdo aloqalarini amalga oshirib kelmoqda. Mavjud tashqi savdo aloqalari amaliyoti shuni ko'rsatadiki, belgilangan maqsadlarga erishish ichki bozorning barcha segmentlarini qayta qurish, jahon hamjamiyatida ularni rivojlangan huquqiy, ma'muriy va iqtisodiy tartibga solishning tsivilizatsiyalashgan bozor faoliyati standartlariga muvofiqlashtirishga asoslanadi.

TSAning nisbatan salmoqli hissasi Rossiya Federatsiyasida (16,7 foiz), Xitoy Xalq Respublikasida (16,6 foiz), Qozog'istonda (8,3 foiz), Koreya Respublikasida (7,4 foiz), Turkiyada (5,6 foiz), Qirg'iziston Respublikasida (2,0 foiz) va Germaniyada (2,0 foiz) qayd etilgan.

2021-yilda O'zbekiston jami 14,7 milliard dollarlik eksport amalga oshirib, dunyoda 81-o'rinni egalladi. Oxirgi besh yil davomida O'zbekiston eksporti 2016-yildagi 7,37 milliard dollardan 2021-yilda 14,7 milliard dollarga o'zgargan.

Eng so'nggi eksportda oltin (4,53 milliard dollar), chakana bo'lmagan sof paxta iplari (1,61 milliard dollar), tozalangan mis (741 million dollar), neft gazi (722 million dollar) va radioaktiv kimyoviy moddalar (407 million dollar) yetakchilik qilmoqda. O'zbekiston eksporti uchun eng keng tarqalgan yo'nalishlar: Shveysariya (2,4 milliard dollar), Xitoy (1,94 milliard dollar), Buyuk Britaniya (1,88 milliard dollar), Rossiya (1,71 milliard dollar) va Turkiya (1,68 milliard dollar).

Mamlakatning tashqi iqtisodiy faoliyati, xususan tashqi savdo sohasida amalga oshirilayotgan islohotlarning pirovard natijasi aholining turmush darajasi o'sishiga bevosita o'z ta'sirini o'tkazadi.

O'zbekiston – 2020-yil yanvar-dekabr oylarida O'zbekistonning tashqi savdo aylanmasi 36,3 milliard dollarni tashkil etdi, bu 2019-yilning shu davriga nisbatan 5,45 milliard dollarga kamaydi (kamayish kamaygan) 13,1%). Bu haqda O'zbekiston Davlat statistika qo'mitasi xabar bermoqda.

Jahon savdo aylanmasining umumiy hajmidan eksport 15,12 milliard dollarni tashkil etdi (2019-yil yanvar-dekabrga nisbatan pasayish 13,4 foizni tashkil qildi),

import esa 21,17 milliard dollarni tashkil etdi (pasayish 12,8 foiz). Natijada tashqi savdo balansi 6,04 mlrd dollar miqdoridagi passiv qoldiqni tashkil etdi¹¹⁸.

Agar tashqi savdo aylanmasi infografikasi ko'rsatkichlarini oylar bo'yicha taqqoslasak, 2019-yilda JSTning iyun va iyul oylarida kichik sakrashlar bilan barqaror dinamikasi bo'lganligini ko'rish mumkin. 2020-yilgi xuddi shu ko'rsatkichlar boshqacha manzarani aks ettiradi. Shunday qilib, agar dastlabki ikki oy 2019-yil darajasida bo'lsa, unda mart oyidan boshlab jahon bozoridagi vaziyat o'zgarishi bilan ajralib turadigan tebranishlar yuz berdi. Jahon savdo tashkilotining iyul va avgust oylarida keskin o'sishiga oltin eksporti sabab bo'ldi.

Respublikada real iqtisodiyot korxonalarini va tarmoqlarining barqaror va uzluksiz ishlashini ta'minlash uchun zarur resurs bazasi yaratildi. Import qilinadigan tovarlar o'rnini bosadigan mahsulotlar ishlab chiqarishning ko'payishi va sanoat ishlab chiqarishining diversifikatsiyasi natijasida eksport tarkibida sezilarli o'zgarishlarga erishildi. Bundan tashqari, qo'shni davlatlar bilan aloqalarni mustahkamlash qayd etilgan, ushbu mamlakatlar bilan ijtimoiy-iqtisodiy, savdo, sanoat va madaniy sohalarda aloqalarni rivojlantirish bo'yicha juda ko'p ishlar qilinmoqda.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tashqi iqtisodiy faoliyatdagi 20 ta yirik sherik davlatlar orasida to'rtta davlat, xususan Afg'oniston (772,3 million dollar), Qirg'iziston (610,1 million dollar), Tojikiston (307,2 million dollar) kabi davlatlar bilan faol tashqi savdo balansi mavjud. va Eron (33,2 million dollar). Tashqi savdo aylanmasining passiv saldosi qolgan 16 davlatda saqlanib qolmoqda.

Bugungi kunda O'zbekiston dunyoning 170 ga yaqin davlatlari bilan savdo aloqalarini olib bormoqda. Tashqi savdo aylanmasining eng katta hajmi XXR (17,7%), Rossiya Federatsiyasi (15,5%), Qozog'iston (8,3%), Koreya Respublikasi (5,9%), Turkiya (5,8%), Qirg'iziston (2,5%) va Germaniya (2,3%)¹¹⁹.

Respublika tashqi savdo aylanmasi tarkibida Toshkentda muhim ulush qayd etilgan, bu 34,2% yoki 12,42 mlrd dollarni tashkil etadi, bu tarkibda eng kichik ulush 1,2% yoki 421,7 mln dollar darajasida qayd etilgan, bu Surxondaryoda qayd etilgan maydon.

Tashqi savdo aylanmasi hajmining uchdan bir qismi MDH davlatlariga to'g'ri keladi va so'nggi yillarda bu ko'rsatkich biroz o'zgardi. MDH davlatlari bilan hamkorlikni kuchaytirish va tashqi savdoni har tomonlama qo'llab-quvvatlash bo'yicha ko'rilgan choralarga qaramay, MDH davlatlari tashqi savdo aylanmasining ulushi 2019-yilning shu davriga nisbatan 2,0 foizga kamaydi. 2018-yilning shu davrida

¹¹⁸ <http://www.expertiza.uz/?p=6242>

¹¹⁹ <http://www.expertiza.uz/?p=6242>

3,7 foizga pasayish qayd etildi va ularning tashqi savdo aylanmasidagi ulushi, 2020-yil yanvar-dekabr oylari oxirida 32,6 foizni tashkil etdi.

2020-yil yanvar-dekabr oylarida boshqa davlatlarning tashqi savdo aylanmasi hajmi 2018-2019-yilning shu davriga nisbatan mos ravishda o'sdi va tashqi savdo aylanmasi umumiy hajmining 67,4 foizini tashkil etdi.

O'zbekiston Respublikasining MDH davlatlari bilan tashqi savdo aylanmasi 11,83 milliard dollarni tashkil etdi, shundan eksport hajmi 4,1 milliard dollarni, import hajmi esa 7,73 milliard dollarni tashkil etdi.

MDH mamlakatlari bilan tashqi savdo aylanmasining eng katta hajmi Rossiya Federatsiyasi (47,7%), Qozog'iston (25,5%), Qirg'iziston (7,6%), Turkmaniston (4,5%) va Tojikiston (4,2%) bilan qayd etildi.

2020-yil 11-dekabrda O'zbekiston Respublikasi Evroosiyo iqtisodiy ittifoqida kuzatuvchi maqomini oldi. O'zbekiston Respublikasining YeAI bilan tashqi savdo aylanmasi 9,83 milliard dollarni tashkil etdi, shundan eksport hajmi 3,17 milliard dollarni, import hajmi esa 6,65 milliard dollarni tashkil etdi.

2020-yil yanvar-dekabr oylarida eksport qiluvchi sub'ektlarning umumiy soni 6 109 donani tashkil etdi, bu eksport hajmining maxsus eksportni hisobga olmaganda 9,32 milliard dollarga o'sishini ta'minladi (pasayish, 2019 yilning shu davriga nisbatan 25,7 foizni tashkil etdi).

Eksport tarkibida 86,8% tovarlar bo'lib, ular asosan sanoat mahsulotlari (19,2%), oziq-ovqat mahsulotlari va tirik hayvonlar (8,8%), kimyoviy moddalar va shu kabi mahsulotlarga (5,4%) to'g'ri keladi.

2020-yil dekabrda eksport 930,4 million dollarni tashkil etdi, 2019-yilning shu oyiga nisbatan 673,5 million dollarga kamaydi.

Eksport hajmining dinamikasi shuni ko'rsatadiki, 2020-yilning III choragida uning hajmi 6,18 milliard dollarni tashkil etgan bo'lsa, IV chorakda bu ko'rsatkich 3,53 milliard dollarga kamayib, 2,65 milliard dollarni tashkil etdi. 2020-yil III choragiga nisbatan pasayish qayd etildi. 2,3 marta.

So'nggi uch yil ichida MDH davlatlariga eksport hajmi kamaydi va ularning umumiy hajmidagi ulushi 35,7 foizdan 27,1 foizgacha kamaydi. Shunga ko'ra, boshqa xorijiy mamlakatlarning umumiy eksport hajmidagi ulushi 64,3% dan 72,9% gacha o'sdi¹²⁰.

2018-2019-yillar bilan taqqoslaganda, 2020-yil yanvar-dekabr oylarida tashqi savdo aylanmasida tovar va xizmatlar eksporti bo'yicha bizning asosiy sheriklarimiz Xitoy (umumiy eksport hajmining 12,8%), Rossiya Federatsiyasi (9,7%) kabi mamlakatlar edi. , Turkiya (6,7%), Qozog'iston (6,0%), Afg'oniston (5,1%),

¹²⁰ <http://www.expertiza.uz/?p=6242>

Qirg'iziston (5,0%) va Tojikiston (2,7%). Ularning umumiy eksport hajmidagi ulushi 48,0% ga etdi.

Respublika eksporti tarkibida muhim ulush Toshkent shahrida qayd etilgan, bu 19,5% yoki 2,95 milliard dollarni tashkil etadi, eksport tarkibida eng kichik ulush 0,8% yoki 124,1 million dollar darajasida qayd etilgan, bu Jizzax viloyatida qayd etilgan. ...

O'zbekistondagi meva-sabzavot sektori mamlakat va mintaqalarning oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlashda muhim segment hisoblanadi. Shuning uchun bu sohada meva va sabzavot mahsulotlari ishlab chiqarishni jadal rivojlantirish uchun barcha choralar ko'rilmogda, bu esa o'z natijalarini bermoqda.

Shunday qilib, meva-sabzavot mahsulotlarini eksport qilish hajmi 1,48 million tonnani tashkil etdi va qiymat jihatidan 1,008 milliard dollardan oshdi (pasayish darajasi 2019-yilning shu davriga nisbatan mos ravishda 16,5 foizni tashkil etdi). Shunga asoslanib, 768,3 ming tonna sabzavot 400,0 million dollarga, shuningdek 402,3 ming tonna meva va rezavorlar 353,9 million dollarga eksport qilindi (shu davrga nisbatan qiymat jihatidan pasayish darajasi) 2019-yil navbati bilan 15,1% va 13,0% tashkil etdi).

Meva-sabzavot mahsulotlarining asosiy eksport bozorlari Rossiya, Qozog'iston, Qirg'iziston va Pokistonga to'g'ri keladi. Bog'dorchilik, bog'dorchilik va uzumchilik kabi qishloq xo'jaligining tarmoqlari jadal sur'atlarda rivojlandi. Demak, 2020-yil yanvar-dekabr oylarida eksportning umumiy hajmida meva va sabzavotlarning ulushi 6,7 foizni tashkil etdi.

2020-yil yanvar-dekabr natijalariga ko'ra meva-sabzavot eksportining qiymat jihatidan eng katta hajmi Rossiya Federatsiyasiga to'g'ri keladi (meva va sabzavotlarning umumiy hajmining 25,3%), bu Afg'onistonga eksport hajmidan 5,2 baravar ko'pdir.

To'qimachilik mahsulotlari eksporti hajmining o'sishini to'g'ridan-to'g'ri tayyor mahsulot ishlab chiqarishni isloh qilish va paxta xom ashyosi o'rniga qo'shimcha qiymatni shakllantirish natijasida ko'rib chiqish mumkin. Masalan, 2020-yil yanvar-dekabr oylari oxirida to'qimachilik mahsulotlari 1,92 milliard dollar miqdorida eksport qilindi, bu umumiy eksport hajmining 12,7 foizini tashkil etdi va 2019-yil yanvar-dekabr oylariga nisbatan 18,1 foizga o'sdi.

To'qimachilik mahsulotlari eksporti tarkibida paxta iplari (48,9%), shuningdek, tayyor trikotaj va tikuvchilik mahsulotlari (26,4%) asosiy ulushga ega. 2020-yil yanvar-dekabr oylarida dunyoning 70 mamlakatiga 498 dan ortiq turdagi to'qimachilik mahsulotlari eksport qilindi.

To'qimachilik mahsulotlari eksportining eng katta ulushi Rossiya Federatsiyasiga (655,5 mln. Dollar – 34,1%), Xitoyga (438,2 mln. Dollar – 22,8%) va Qirg'izistonga (283,9 mln. Dollar – 14,8%) to'g'ri keladi.

Xizmatlar eksporti hajmi 2020-yil yanvar-dekabr oylarida 2,004 milliard dollarni yoki savdo eksporti umumiy hajmining 13,2 foizini tashkil etdi va 2019-yilning shu davriga nisbatan 41,7 foizga kamaydi. Transport xizmatlari (71,0%), sayohat (turizm) (12,8%), telekommunikatsiya, kompyuter va axborot xizmatlari (8,3%) va boshqa biznes xizmatlari (2,9%) xizmatlar eksportining sher ulushiga to'g'ri keladi.

Shu bilan birga, boshqa xizmatlar (5,0%) qurilish (2,2%), moliyaviy xizmatlar (1,0%), sug'urta va pensiya xizmatlari (0,9%) va boshqalarning eng katta ulushiga to'g'ri keladi.

Hisobot davrida import 21,17 milliard dollarni tashkil etdi (o'sish sur'atlarining pasayishi, 2019-yil yanvar-dekabr nisbatan 12,8 foizni tashkil etdi). Uning tarkibidagi asosiy ulushni mashinasozlik va transport uskunalari (37,6%), sanoat tovarlari (16,9%), shuningdek kimyoviy moddalar va shunga o'xshash mahsulotlar (13,7%) egallaydi.

Shuningdek, tovarlar importi dinamikasini tahlil qilish shuni ko'rsatdiki, 2020-yil yanvar-dekabr oylarida 2019-yilning shu davriga nisbatan tovarlar importi hajmi 1,91 milliard dollarga kamayib, 19,95 milliard dollarni tashkil etdi, xizmatlar importi esa 1,21 milliard dollarga yetdi.

2020-yil dekabr oyida import 2,4 milliard dollarni tashkil etdi, 2019-yilning shu oyiga nisbatan 119,3 million dollarga o'sdi.

2020-yilning choraklik tahlili shuni ko'rsatdiki, tovarlar va xizmatlar importi 2019-yilning shu davriga nisbatan birinchi chorakda mos ravishda 2,03 milliard dollarga (-29,9%), ikkinchisida 1,18 milliard dollarga (-19) kamaygan. , 7%) III yilda – 1,26 milliard dollarga (-18,9%). Faqatgina 2020-yilning IV choragida import hajmi deyarli 2019-yilning IV choragidagi hajmga tenglashdi.

Tovarlar importining qisqarishining umumiy foniga qaramay, tovarlarning ayrim guruhlar ko'paymoqda, masalan, tibbiy va farmatsevtika mahsulotlari – 1,17 mlrd. Dollar (o'sish 24,6%), efir moylari, resinoidlar va parfyumeriya moddalari, hojatxona vositalari, jilolar va yuvish vositalari – 237,9 million dollar (+ 21,5%), donli mahsulotlar va ulardan olinadigan mahsulotlar – 733,2 million dollar (+ 36,1%).

So'nggi yillarda MDH davlatlari va boshqa xorijiy mamlakatlar bilan import ulushini saqlab qolish dinamikasi, bu chegaralar ichida 36,5: 63,5 nisbatni tashkil etadi.

Umuman olganda, 2020-yil yanvar-dekabr oylarida O'zbekiston Respublikasiga 147 mamlakatdan tovarlar va xizmatlar import qilindi. Importning uchdan bir qismi (15,23 mlrd. Dollar) Xitoy (yirik importdagi ulushi 21,3%), Rossiya Federatsiyasi (19,7%), Koreya Respublikasi (10,0%) kabi yirik sherik mamlakatlarga to'g'ri keladi. , Qozog'iston (9,9%), Turkiya (5,1%), Germaniya (3,6%) va Chexiya (2,4%).

Respublika importi tarkibida Toshkent shahrining salmoqli ulushi qayd etildi, bu 44,7% yoki 9,47 mlrd dollarni tashkil etadi, eng kichik ulush Qoraqalpog‘iston Respublikasida qayd etilgan – 0,8% yoki 176,3 mln AQSh dollar.

Xizmatlar importi hajmi 2020-yil yanvar-dekabr oylarida 1,21 milliard dollarni yoki uning umumiy hajmining 5,7 foizini tashkil etdi va 2019-yilning shu davriga nisbatan 49,9 foizga kamaydi. Xizmatlar importining asosiy qismini sayohat (turizm – 36,4%), boshqa biznes xizmatlari (15,2%), transport xizmatlari (13,2%) va telekommunikatsiyalar, kompyuter va axborot xizmatlari (10,7%) tashkil etadi. Bundan tashqari, boshqa xizmatlar xizmatlarning umumiy importining 24,5 foizini tashkil etdi, shu jumladan intellektual mulk ob‘ektlaridan foydalanganlik uchun to‘lovlarning yuqori qismi (9,3 foiz), qurilish xizmatlari (8,9 foiz), texnik xizmat ko‘rsatish va ta‘mirlash xizmatlari (3) , 4%) va boshqalar.

Pandemiya paytida kiritilgan karantin cheklovlari xizmat ko‘rsatish sohasiga ham ta‘sir ko‘rsatdi. Xususan, yaqin va uzoq xorij mamlakatlari tomonidan xalqaro transport qatnovi tranzitiga qo‘yilgan cheklovlar natijasida transport xizmatlari importi 2,6 baravarga kamaydi va 160,0 million dollarni tashkil etdi. Shu bilan birga, 2019-yilga nisbatan ayrim xizmatlarning importi o‘sdi. Xususan, telekommunikatsiya xizmatlari importi 93,8 million dollarga yetdi (o‘shish 66,6 foiz), kompyuter xizmatlari va dasturiy ta‘minot 1,6 baravar o‘sdi va 19,7 million dollarni tashkil etdi.

2020-yil yanvar-dekabr oylarida import tarkibidagi mashinasozlik va transport uskunalari hajmi 7,95 milliard dollarga yetdi va 2019-yilning shu davriga nisbatan 16,9 foizga kamaydi, umuman, importning umumiy hajmidagi ulushi 37,6 ni tashkil etdi %. Mashina va transport uskunalari importi hajmining pasayishiga sanoat uchun ixtisoslashtirilgan bo‘lmagan mashina va uskunalalar (17,6 foizga), shuningdek, ayrim tarmoqlar uchun maxsus ishlab chiqarilgan mashinalar (14,9 foizga) bog‘liq.

Ta‘kidlash joizki, mashina va uskunalalar importining tobora ortib borayotgani sanoatlashtirish siyosatining aksi, shuningdek, ishlab chiqarish quvvatlarini yaratish, modernizatsiya qilish va oshirishda to‘g‘ridan-to‘g‘ri xorijiy investitsiyalarni qo‘llab-quvvatlash bo‘yicha faol islohotlardir.

2020-yil yanvar-dekabr oylari oxirida import tarkibida sanoat tovarlari hajmi 3,58 milliard dollarga yetdi va 2019-yilning shu davriga nisbatan 13,6 foizga kamaydi, umuman, importning umumiy hajmidagi ulushi 16,9 foizni tashkil etdi.

Sanoat mahsulotlarining asosiy importi quyma temir va qotishma bo‘lmagan po‘lat buyumlar (761,7 million dollar), barcha turdagi g‘ildiraklar uchun rezina shinalar va naychalar (210,1 million dollar), alyuminiy (203,4 million dollar), qog‘oz va karton hisoblanadi. (202,4 million dollar), kontrplak, zarracha taxtasi, boshqa qayta ishlangan yog‘och (201,0 million dollar) va boshqalar.

2020-yil yanvar oyi yakuni bilan respublikaning tashqi savdo aylanmasi (matnda TSA) 2 946,4 mln. AQSh dollarini tashkil etib, 2019-yilning mos davriga nisbatan 251,9 mln. AQSh dollariga kamaydi.

MUHOKAMA

Tashqi savdo sohasida davlat siyosatini muvaffaqiyatli amalga oshirishga to‘sqinlik qilayotgan qator tizimli muammo va kamchiliklar hali ham mavjud, jumladan:

- nazorat qiluvchi organlarning samarasiz, keraksiz va ortiqcha nazorat funksiyalari;
- eskirgan tartib-qoidalar va ularning xalqaro normalar va standartlar talablariga mos kelmasligi;
- nazorat qiluvchi organlar faoliyatida byurokratik to‘siqlarni saqlab qolish;
- idoralararo samarali hamkorlik va muvofiqlashtirishning yo‘qligi, nazorat funksiyalarining takrorlanishi mavjudligi;
- bojxona operatsiyalari va boshqa nazorat qiluvchi organlar tomonidan amalga oshiriladigan operatsiyalar uchun uzoq muddat;
- tovarni bevosita mamlakat ichida erkin muomalaga chiqarish bilan bog‘liq barcha nazorat tartib-qoidalarini jamlash;
- nazorat qiluvchi organlar faoliyatida soliqlar, yig‘imlar va boshqa turdagi to‘lovlarni undirish uchun kuchlar va mablag‘larning haddan tashqari konsentratsiyasi bilan bog‘liq institutsional muammolar mavjudligi;
- kadrlar kamchiliklari;
- nazorat-o‘tkazish punktlarining o‘tkazuvchanlik darajasining pastligi va ularning moddiy-texnik jihozlanishining yetarli emasligi;
- tashqi iqtisodiy faoliyat ishtirokchilarini qonun hujjatlariga rioya etishlarini rag‘batlantirish mexanizmlarining yo‘qligi;
- axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini joriy etishning past darajasi hamda nazorat qiluvchi organlar, shuningdek, tashqi iqtisodiy faoliyat ishtirokchilarining elektron hujjat aylanishiga to‘liq o‘tmaganligi.

XULOSA

Mamlakatimiz AEO maqomini ham mamlakatimiz hududida, ham o‘zaro tan olish uchun Xitoy, YeOIga a‘zo davlatlar, Janubiy Koreya, Turkiya, AQSH, Germaniya, Yaponiya va boshqalar kabi yirik tashqi savdo sheriklari bilan xalqaro shartnomalar tuzishi zarur. hamkor mamlakatlar hududi. Bu tovarlarni erkin muomalaga chiqarish jarayonini sezilarli darajada tezlashtiradi, AEO tovarlarini bojxona nazorati muddatini qisqartiradi, bojxona xodimi uchun jismoniy mehnat hajmini sezilarli darajada qisqartiradi va eng muhimi, mamlakatning jahondagi "Xalqaro savdo" ko‘rsatkichi mavqeini oshiradi.

Tashqi savdoni tartibga solishning nazariy jihatlarini, tartibga solish usullari, ularning afzalliklari va kamchiliklari. Statistik ma'lumotlar bilan tahlil ham o'tkazildi. Shuningdek, tashqi savdoni erkinlashtirish, globallashtirish sharoitida bugungi kunda qanday va qanday usullar (usullar) bilan liberallashtirish foydaliroq ekanligi o'rganildi.

Tashqi savdoni tartibga solish bo'yicha ilg'or xorijiy tajribalarni taqqoslab, tashqi savdoni tartibga solishni milliy erkinlashtirish misollari ham keltiriladi. Bundan tashqari, davlatning roli sifatida O'zbekiston Respublikasi tashqi savdosini tartibga solishda bojxona organlarining roli o'rganildi. Bojxona tarif stavkalarini belgilash, shuningdek, tartibga solishning tarifsiz usullaridan (sertifikatsiya, kvota, litsenziyalash, sanitariya, fitosanitariya, ekologik va boshqa bir qator notarif choralarini) foydalanish tashqi savdo operatsiyalarini tartibga solishga bevosita ta'sir ko'rsatmoqda. Bojxona organlari tomonidan. Xalqaro ta'minot zanjiri xavfsizligi asosiga alohida e'tibor qaratildi. Ularning bugungi kundagi roli va ahamiyati juda katta. Tashqi savdo faoliyati ishtirokchilari uchun tovarlar xavfsizligini ta'minlash, belgilangan manzilga xavfsiz va sog'lom yetkazib berish, aholi salomatligi va atrof-muhitni muhofaza qilish ustuvor masala hisoblanadi. Shu bilan birga, bojxona organlari tovar yetkazib berish zanjirining bevosita ishtirokchisi bo'lib, yuqoridagi vazifalarni ta'minlashda muhim o'rin tutadi. Ularga bir vaqtning o'zida bir-biriga qarama-qarshi bo'lgan bir nechta vazifalar yuklangan: iqtisodiy va davlat xavfsizligini ta'minlash, bojxona nazoratini va ro'yxatga olishni eng tez va soddalashtirilgan tarzda amalga oshirish, bojxona to'lovlarini undirish orqali davlat byudjetini to'ldirish. Xalqaro ekspertlarning Standartlar va tashqi savdoni tartibga solishning xavfsizlik asoslarini soddalashtirish va qo'llash bo'yicha fikrlariga e'tibor qaratildi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI: (REFERENCES)

1. O'zbekiston raqamlarda. O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi. –T.: 2021.
2. EY Global Investment Monitor, 2021 y.
3. UNCTAD, World Investment Report 2021 y.
4. OECD International direct Investment statistics database. 2021 y.
5. Annual national accounts: Gross domestic product, OECD National Accounts Statistics database. 2021 y.

INTERNET SAYTLARI.

1. <https://www.moodys.com/researchandrating?lang=en&cy=aus>
2. <https://www.worldbank.org>
3. <https://www.tradingeconomics.com>
4. <http://www.doingbusiness.org>